

دورقشا سايه زار

خاندان قاسم خان

مؤلف: حميرامودودي

www.ketab.ir

«مؤلف: حميرامودودي»

«مترجم: نور محمد امراء»

مودودی، حمیرا، ۱۹۴۵ - م
درختان سایه‌دار: خاطراتی از زنده‌یاد مولانا مودودی و همسر گرامیشان
مؤلف: حمیرا مودودی؛ مترجم: نورمحمد امراء.
مشخصات نشر: تهران: احسان، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری: ۱۶۶ ص. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۶-۵۶۶-۴
موضوع: مودودی، ابوالاعلی، ۱۹۰۳ - ۱۹۷۹ م.
موضوع: مودودی، محمود، - ۲۰۰۳ م
موضوع: اصلاح‌طلبان -- پاکستان -- سرگذشتنامه.
شناسه افزوده: امراء، نورمحمد، ۱۳۵۲ - ، مترجم
رده بندی کنگره: ۱۴۰۲ ۸۳ BP م/۲۳۳/۷
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸
شماره کتابشناسی ملی: ۸۵-۳۹۵۱۲

www.ketab.ir





درختان سایه‌دار

ناگفته‌های روزگار و یاد مودودی و همسر گرامیش

مؤلف: حمیرا مودودی

مترجم: نور محمد امراء

ناشر: نشر احسان

چاپخانه: مهارت

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: سوم-۱۴۰۳

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۶-۵۶۶-۴

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران،
پاساژ فروزنده، شماره ۴۰۶. تلفن: ۶۶۹۵۴۴۰۴

www.nashrehsan.com



فهرست

۷	حمد و سپاس.....
۹	پیشگفتار.....
۱۲	دریچه.....
۱۵۵	پسگفتار.....
۱۵۸	چرا مودودی و احمد قطب؟!.....

www.ketab.ir

پیشگفتار...

سال ۲۰۰۳ میلادی، سال بزرگداشت سید ابوالاعلی مودودی نام نهاده شد. در این سال که از سالروز تولد او یک قرن می‌گذشت، بسیاری از مؤسسه‌های علمی، پژوهشی پاکستان و دیگر کشورهای جهان سمینارها و همایش‌های مختلفی به یادبود آن بزرگمرد برگزار کردند. دنیای مطبوعات نیز با سیلی از کتاب، مقالات و نقطه‌نظرها و نوشتارها در این جشنواره بزرگ فرهنگی سهم بزرگی ایفا کرد. در این همایش چشمگیر مراکز علمی - فرهنگی، پژوهشگران و اندیشمندان در صدد برآمدند که غیرت ایمانی و جرأت مجاهدانه و بصیرت علمی آن بزرگوار را برای نسل نوین و نسلهای آینده، بیش از پیش به نمایش گذارند. در واقع از دید همگان سید ابوالاعلی مودودی از جمله آن "مردان راه" است که اقبال^(۱) درباره ایشان چنین سروده است:

۱- فیلسوف و اندیشمند و شاعر بزرگ معاصر جهان اسلام علامه محمد اقبال لاهوری در ۲۲ فوریه ۱۸۷۳ م / ۱۲۸۹ هـ در شهر سیالکوٹ به دنیا آمد و سلاح، قلم و فکر را در راستای بیداری مسلمانان و برپایی نظام اسلامی به کار گرفت. اندیشه برپایی حکومتی مستقل برای مسلمانان در هند را بدو نسبت می‌دهند. در جدایی پاکستان از هند نقش به سزایی را ایفا کرد و سرانجام در ۲۱ آوریل ۱۹۳۸ م / ۱۳۵۷ هـ از این جهان به دیار باقی شتافت.

«آنان بزرگمردانی بودند که راه را به ستارگان می‌نمایاندند و اکنون ستارگان چشم به امید چنین "مردی راه‌دان" نشسته‌اند!».

ماهنامه ترجمان القرآن^(۱) صادره از لاهور نیز با انتشار دو ویژه‌نامه (اکتبر / ۲۰۰۳ م و آوریل / ۲۰۰۴ م) در این همایش علمی سهیم بود. این دو ویژه‌نامه پرتوی بود زیبا از رنگین‌کمان اندیشه‌ها و دیدگاه‌ها و بیانگر صادقی از عشقی پاک که در قلبهای معرفت، روح تلاش و پیشرفت دمید.

مقاله "شجره‌های سایه‌دار" نوشته حمیرا مودودی،^(۲) دختر آن بزرگمرد، در بین آن بوستان گلی شاداب به نظر می‌رسید و در حقیقت نوشتار آیدیا خاطرات از زندگی انسانی که گذشت نبود؛ بلکه تصویری زنده بود از یک نمونه خدا و از یک سوخته جان عشق رسول که خمیرمایه‌ی آن از صبر و استقامت سرشته شده بود و با مداد اشک بر صفحات عطرآگین وفا نقش بسته بود.

هدیه بهشتی است لذت عشق رسول
میدان مجله ترجمان القرآن تنها می‌توانست میزبان یک مقاله کوتاه باشد که آن خوانندگان را سیراب نکرده هیچ، تشنه‌تر کرد. نامه‌های تشنه‌لبان و عاشقان آن بزرگمرد، سیل آسا به دفتر این مجله رسید که گلهایی دیگر در این گلدسته بنشانید! و در زیر فشار این اصرارهای پیایی، غنچه‌های خاطرات یکی پس از دیگری در ذهن نویسنده شکفته شد و این گلستان معرفت را رویاند که اکنون در دستان شماست.

۱- ماهنامه ترجمان القرآن؛ مولانا مودودی آن را در سال ۱۹۳۲ م تأسیس کرد. در حال حاضر

اداره آن را پروفیسور خورشید احمد، نائب امیر جماعت اسلامی پاکستان، برعهده دارد.

۲- بزرگترین دختر مولانا مودودی است که در ۲۲ ژوئن ۱۹۴۵ م در دهلی متولد شد.

این خاطرات از ورای دیوارهای خانه سخن می‌گویند و پرده از جوانب پوشیده‌ای از زندگی مولانا مودودی و همسرش برمی‌کشند که کتابها و نوشتارهای دیگری که تاکنون مودودی دانشمند و دعوتگر را رقم زدند، بر آن آگاه نبودند...؛ شاید که رهروان راه رسالت حق با زمزمه این نغمه‌های تلاش و این از خودگذشتگیها بیش از پیش به آینده امیدوار شوند و با همت و جوانمردی گامهایی بردارند راسخ و با چشمانی که جز رضایت الهی نمی‌بینند، مؤمنانه به سوی جنّات برین پروردگار پرکشند. دستان نیایش به درگاه اولوهیت دراز می‌کنیم و از آن ذات پاک می‌خواهیم تا این خاطرات را صدقه جاریه‌ای برای ما قرار دهد. و از او و تنها او می‌خواهیم که این شمع فروزان دعوت و این قافله جهاد و تلاشی که مودودی در راه بسط و رسیدن آن، زندگیش را نهاد، توفیق هدایت داده در راه راست و رشادت همتیمن گرداند تا به سرمنزل سعادت دست یابد!... الهی آمین!...

سلیم منصور خالد^(۱)

۱- عضو هیئت استشاری مرکز پژوهشهای سیاسی، و عضو اداره معارف اسلامی و استاد ادبیات پنجابی دانشکده افسی لاهور، و متخصص در تاریخ جنبش‌های اسلامی معاصر. از مشهورترین مؤلفاتش کتاب "البدور" در تاریخچه حرکت مجاهدان پاکستان شرقی است.

دریچه...

پدر گرامی ام سید ابوالاعلی مودودی از سرمایه‌های ارزشمند این امت اسلامی بودند و خاطره‌های او نیز جزئی از آن سرمایه است که باید به امت اسلامی تقدیم گردد و با این باور در شماره ویژه ترجمان القرآن برخی از این خاطره‌ها به رشته تحریر درآوردم. دیگران را به صبر تشویق کردن بسی آسان است، ولی خود صبور بودن بسیار مشکل!

صبر، تلخ‌ترین شراب وجود است و با چشمان خود نظاره‌گر بودم که چگونه مادر و مادر بزرگم قطره قطره آن را سر می‌کشیدند. این خاطرات داستان آن قطره‌های تلخ صبر است؛ قطره‌های اشکی که نه در چشمان امید به گوهر بدل شدند و نه پلکان صبر و مژگان استقامت بدانها اجازه بیرون پریدن دادند! زیرا مادر بزرگ می‌گفت: با فرد گریان کسی نمی‌گرید، ولی با خندان همه می‌خندند؛ پس بخند تا دنیا به رویت بخندد!

امروزه در چهارسوی دنیا جار می‌زنند که قرن بیستم، قرن ابوالاعلی مودودی بود، شخصیتی که با افکار، اندیشه‌ها، نوشته‌ها و کتابهای خود، چشم‌های خفته را بیدار و انقلابی‌نویں در جهان به پا کرد. چشمه‌ای که

بیشترین حرکتها و اندیشه‌های نوین اسلامی در جهان از آن سیراب شده و در پرتو فکر و اندیشه او جان گرفته‌اند. و باید دانست که بهترین نوشته‌های جان‌افروز بزرگترین اندیشمندان، آن هنگام به ثمر خواهد رسید که نزدیکترین افراد به آنان، فضای آسایش و آسودگیشان را فراهم سازند.

این صفحه‌ای از پندارهای دیروز نیست، بلکه خاطرات آن بزرگمردی است که شهید سید قطب^(۱) در تفسیر معرکه سازش "فی ظلال القرآن" او را با نام "مسلمان بزرگ"^(۲) یاد کرده است. گلچینی از دفتر خاطرات آن "مسلمان بزرگ" پدر و مادر بزرگوارش، که نهال زندگیش را پیوند زدند، همراه با داستان صبر و شجاعتش...

خورشید نهضت بزرگ اسلامی نوین از خانه‌ای طلوع کرد که در زیر سقف آن نه بچه قدونیم قد همراه با مادر و پیر و فرتوت و مادری بیمار، زندگی می‌کردند. اگر ساکنان این خانه یک لحظه بی احتیاطی می‌کردند و یا طناب بادبان کشتیشان را یک چشم به هم زدن رها می‌کردند، آنچه امروز شاهد آن هستیم، هرگز تحقق پیدا نمی‌کرد.

حرکت، نهضت، انقلاب و رهبری، نتیجه زحمات و تلاشهای انسانهاست؛ یکی در خط اول معرکه سینه سپر کرده خون می‌ریزد و

۱- سید قطب در سال ۱۹۰۶م در روستای "موشای" استان اسیوط مصر به دنیا آمد. در ۱۹۵۱ به قافله اخوان المسلمین پیوست و آن را میلادی نو برای خود می‌پنداشت. بارها به زندان رفت و در اوت ۱۹۶۶م همراه با دو نفر از همفکرانش، محمدیوسف حواش و عبدالفتاح اسماعیل، بر چوبه دار بوسه شهادت زد. نگا: مرگ و زندگی سید قطب، ترجمه و نگارش نورمحمد امرا. نشر احسان، ۱۳۸۴ ه.ش.

۲- نگا: فی ظلال القرآن، ج ۳، ص ۱۴۴۴، دارالشروق ط، الخامسة والعشرون ۱۴۱۷ ه / ۱۹۹۶ م.

دیگری در پشت جبهه عرق‌ریزان خون‌جگر می‌خورد و برخی نیز گرچه در ظاهر با جنگ هیچ رابطه‌ای ندارند، در حقیقت نقش بسیار عمده‌ای در راستای به ثمر رسیدن پیروزی ایفا می‌کنند. در ورای این مفاهیم بدون شک داستان یک عمر قربانی دادنها، ایثارها و از خودگذشتگیها خفته است.

این کتاب از یک صحنه این خانه پرده برداشته است تا خوانندگان تار و پود حکایت را دریابند که:

چه می‌گذرد بر قطره تا گوهر شود...!

به خاطر کوتاه بودن خود مجله نتوانستم در مقاله "درختان سایه‌دار" - مادر بزرگ از جنندم، پدر گرامیم و مادر مهربانم - خاطرات زیادی مطرح سازم. در اینجا به دختر استخوانندگان، هواداران و دوستداران آن ابرمرد تاریخ معاصر، لیکن گل‌هایی دیگر بر آن گلدسته افزوده‌ام؛ بدین امید که خوانندگان با تورق این دفتر یادبود، شاهد تصویری واضح و روشن و خاطراتی زنده از آن شخصیت‌های بزرگ باشند...؛ انشاء الله.

حمیرا مودودی